

آتی، سال واردکننده‌ها باشد، چرا که دولت‌های کشور ما ثابت کرده‌اند که تنها سلاحشان برای جنگ با تورم، واردات است و بس! این امر در کنار پیش‌بینی‌های اقتصاددانان برای تورم ۳۰ تا ۴۰ درصدی در سال اول اجرای طرح، دروازه کشور را بیش از پیش به روی کالاهای بی‌کیفیت و ارزان قیمت وارداتی باز خواهد کرد و در یک ارتباط تنگاتنگ و دو طرفه، شکست تولید را در کشور به همراه خواهد آورد. در نتیجه تولیدکننده ایرانی برای بقا در بازار، به سمت واردات رفته و خود واردکننده می‌شود.

در کنار همه موارد فوق، الزام دولت‌ها به رعایت قانون به همراه انضباط مالی و بودجه‌ای از نکاتی هستند که باید مورد توجه قرار گیرند. متأسفانه گزارشات تفریح بودجه در دو دهه گذشته حکایت از عدم پایداری دولت‌ها به بودجه و انحراف از برنامه‌ها دارند که این مسأله باعث نگرانی است.

از سوی دیگر، راهکارهایی همچون تقویت نظام مبتنی بر شایسته‌سالاری و ارج نهادن به نیروی متخصص انسانی در کنار احترام به کارآفرین و سرمایه‌گذار به رفع بخشی از مشکلات جامعه کمک خواهند کرد. این موضوع همت همه دولت‌مردان کشور را می‌طلبد و سیاست‌های توسعه متوازن را در همه ابعاد اقتصادی، سیاسی و اجتماعی طلب می‌کند.

یادگیری‌های سیاسی

سال ۸۸ سال یادگیری سیاسی بود. وقایع پس از انتخابات ریاست جمهوری، اگر چه در جای خود تلخ و تأسفبار بودند، اما به عنوان کلاسی برای سیاست‌ورزان کشور، موجب آسیب‌شناسی و "راه‌کاریابی" شدند. یادگیری از اصول مردم‌سالاری به ما می‌آموزد که احترام به این اصول از جانب همه افراد و تعریف درست از مبانی ارزشی و قانونی، تقابلات سیاسی را به حداقل خواهد رساند. عدم حاکمیت احزاب یکی از ضعف‌های تحکیم دموکراسی و رواج گفت‌وگو بین جناح‌های رقیب در ایران است.

قضایات تک‌تک افراد جامعه از کارکردهای سیاسیون و برآورد این کارکردها در راستای رشد و توسعه - نه شعارهای تبلیغاتی و مبارزات گروهی - منجر به رفع سوء تفاهم‌ها در عرصه اجتماع خواهد شد. شعارهای تبلیغاتی انتخابات که غالباً حول محور اقتصاد و اثرات آن است، همواره از معایب این شکل از سیاست‌ورزی است. همه ما فرزندان این خاک هستیم و اعتدالی ایران باید اولین نیت همه ایرانیان باشد. این نگاه منجر به وحدت و همدلی در عرصه‌های علمی، اقتصادی و اجتماعی خواهد شد. در این راستا بیاییم با تأکید بر احترام متقابل همه جناح‌های سیاسی، رعایت مواردی

همچون احترام و اعتقاد به اصول قانون اساسی به عنوان سند محکم نظام، حفظ آبروی افراد و رعایت کامل حقوق شهروندی، تلاش در جهت آبادانی ایرانی سربلند به عنوان وظیفه تک‌تک ایرانیان، اعتماد متقابل مردم و مسئولان - چه آنان که در مصدر وظیفه‌اند و چه آنان که عمری را در راه اعتدالی نظام سپری کرده‌اند - صداقت در گفتار و رفتار مسئولان و تلاش در جهت معرفی ایران به عنوان کشوری ممتاز در منطقه و جهان، شرایط را برای ایجاد شور و نشاط ملی در کشور فراهم کنیم. ناامنی اقتصادی، فرار سرمایه‌ها و نخبگان جوان، حکایت کشور در سال ۸۸ و حکایت "بازی روی بند" بود که هراس شرایط ریسک‌آمیز را در دل‌ها ایجاد کرد. اما این هراس با همدلی و یکدلی عموم مردم و مسئولان به امید بدل خواهد شد. شک نیست که نظام مردم‌سالاری دینی ایران مبتنی بر اندیشه‌ای است که ماحصل قرن‌ها تلاش و مبارزه است. مردم و مسئولانی که از جنس همان مردم هستند، دلسوز نظامند. در تمام دموکراسی‌های مدرن دنیا نیز اختلاف سلیقه امری عادی است. مردم با حضور در حرکت‌های مردمی خود نشان داده‌اند که با اصل نظام سازگارند. به طور حتم، وحدت مردمی به همبستگی مسئولان و اتحاد ملی منجر خواهد شد. انشاءالله و عیدتان مبارک! ■

صنایع ایران، تحلیل ۸۸ و چشم‌انداز ۸۹

"سال به سال: دریغ از پارسال"

ارزیابی دکتر مرتضی بهشتی، رییس سابق کنفدراسیون صنعت ایران و عضو شورای سیاست‌گذاری ماهنامه «اقتصاد ایران»، از مشکلات صنعت

سال ۸۸ سالی سخت برای صنعت کشور، مخصوصاً صنعت بخش خصوصی بود. واردات رسمی و غیر رسمی کالاهای صنعتی، مشکل تحریم‌ها و نیاز به نقدینگی بیشتر در صنایع برای خریدهای ارزی مواد اولیه و قطعات از طریق صرافی‌ها - به جای گشایش اعتبار بانکی که معمولاً با درصدی از مجموع خرید انجام می‌گرفت - بالا بودن هزینه‌های تولید به علت تورم داخلی و دلایل بسیار دیگر سبب شدند تا صنعت کشور با رکود تولید مواجه شود. چالشی که چند ماه قبل با مطالعه اتاق بازرگانی و صنایع و معادن که نشان می‌داد صنعت تنها از چهل درصد ظرفیت اسمی خود استفاده می‌کند با وزارت صنایع و معادن که منکر این رقم بود، در نهایت باعث شد وزیر صنایع و معادن در جلسه اتاق بازرگانی و صنایع و معادن قبول کند صنعت کشور دچار بحران است که این خود نشان از بی‌توجهی دولت نسبت به بهبود وضع صنایع داخلی داشت.

تعدادشان از رقم مشابه سال ۸۶ کمتر شده است. بر اساس آمارهای این گزارش، اگر مجوزهای صادرشده تبدیل به واحدهای تولیدی فعال شده بودند، باید اکنون حدود ۳/۸ میلیون نفر در بخش صنعت به کار مشغول می‌شدند؛ در حالی که بر اساس مجوزهای بهره‌بردار، کمتر از ۲ میلیون نفر در صنعت اشتغال به کار دارند. البته این آمارها لزوماً نشان‌دهنده اشتغال در بخش صنعت نیست، ولی مبین این موضوع است که اگر گرفتاری‌های موجود را نمی‌داشتیم، تا چه میزان می‌توانستیم به ظرفیت اشتغال کشور کمک کنیم.

در مهر ماه ۸۸ وزارت صنایع و معادن، گزارشی را منتشر ساخت که در آن وضع صنایع کشور در سال ۸۷

مورد بررسی قرار گرفته بود. این مطالعه نشان می‌دهد صدور جواز تأسیس - که تمایل به سرمایه‌گذاری صنعتی را نشان می‌دهد - نسبت به سال ۸۶ تا ۴۶ درصد کاهش یافته است. مسلماً در سال ۸۸ این کاهش به نحو بارزتری ادامه داشته و باید منتظر انتشار آمارهای آن بود. اخذ جواز تأسیس که کم‌تشریفات‌ترین اقدام یک سرمایه‌گذار برای ورود به صحنه تولید است، حتی از سال ۸۳، کمتر شده است. این گزارش نشان می‌دهد حتی آنها که در سال‌های گذشته جواز تأسیس گرفته بودند نیز در میان راه مانده‌اند؛ به طوری که ۲۰ هزار واحد صنعتی در اجرای پروژه خود پیشرفت ۲۰ درصدی داشته‌اند، ۲۳ هزار واحد پیشرفتشان ۴۰ درصد و حدود ۷ هزار واحد ۶۰ درصد پیشرفت کرده‌اند. این موضوع، خود نشان‌دهنده پا پس‌کشیدن کسانی است که به امید کمک‌های دولت، قدم در راه تولید گذاشته بودند و اکنون با ناامیدی، انتظار روزهای بهتری را می‌کشند. همچنین این گزارش نشان می‌دهد آنها که توانسته بودند نسبت به تکمیل طرح خود اقدام کنند و وارد عرصه تولید شوند،

به علاوه، با بحرانی که در اقتصاد جهانی به وجود آمد،

تولید و تجارت زرین

رشد تولید غلات در ایران

طبق ارزیابی وزارت

کشاورزی آمریکا، تجارت

جهانی گندم در سال

زراعی ۲۰۱۰ - ۲۰۰۹ (ژوئیه

تا ژوئن) ۰/۶ میلیون تُن

افزایش یافته و به رقم

۱۲۴/۳ میلیون تُن خواهد

رسید. در این سال، کشور آمریکا با ۲۲/۳ میلیون تُن صادرات گندم، حدود ۱۸ درصد از کل صادرات این محصول را به خود اختصاص داده است. شایان ذکر است، آمریکا در سال زراعی ۲۰۰۹-۲۰۰۸ معادل ۲۷/۴ میلیون تُن گندم به نقاط مختلف جهان صادر کرده بود. در این سال ژاپن با ۳/۱ میلیون تُن، بزرگترین واردکننده گندم از آمریکا بود و نیجریه و مکزیک به ترتیب با ۲/۶ و ۲/۴ میلیون تُن در رتبه‌های بعدی قرار داشتند. اما در سال زراعی ۲۰۱۰-۲۰۰۹ جایگاه نخست این رتبه‌بندی تغییر کرد و نیجریه با ۲/۱ میلیون تُن واردات گندم از آمریکا حایز رتبه اول گردید.

واردات گندم ایران نیز در ابتدای سال ۲۰۱۰ یک میلیون تُن کاهش خواهد داشت و حجم آن به ۳/۵ میلیون تُن خواهد رسید. طی ماه‌های اخیر، واردات ایران روند کاهشی را طی می‌کند که این امر به دلیل حجم انبوه ذخایر گندم و پیش‌بینی سال زراعی مطلوب کشور ما است. به طور کلی، طبق این پیش‌بینی، تولیدات داخلی برنج، گندم، ذرت و جو در ایران که در سال زراعی گذشته به شدت تحت تأثیر خشکسالی قرار گرفته بود، به ترتیب ۲۷/۵، ۱۹/۸، ۱۰ و ۱۸ درصد رشد خواهند داشت.

ایران در صادرات گندم آمریکا

هزار تُن

واردکننده	۲۰۰۷-۲۰۰۸	۲۰۰۸-۲۰۰۹	۲۰۰۹-۲۰۱۰
ژاپن	۳۳۱۹	۳۱۰۳	۱۹۷۲
نیجریه	۲۵۹۷	۲۶۶۱	۲۰۹۶
مکزیک	۲۵۶۸	۲۴۲۳	۱۱۹۵
مصر	۳۲۷۶	۱۹۲۸	۲۵۶
ایران	۰	۱۰۶۴	۱۱۳
عراق	۱۹۶۴	۱۰۲۰۵	۱۰۴
کره جنوبی	۱۰۵۰۹	۱۱۱۲۷	۷۲۶
برزیل	۵۰۱	۲۴	۲۱۴
اتحادیه اروپا	۱۰۷۴	۹۱۸	۵۰۷

استخراج: «اقتصاد ایران» از وزارت کشاورزی آمریکا

مصرف‌کننده با بالا رفتن سطح عمومی قیمت‌ها، حتی با دریافت یارانه نقدی، دچار کاهش می‌شود که این موضوع، عیناً در میزان فروش واحدهای تولیدی انعکاس یافته و به بحران صنایع می‌افزاید (برای ورود به کشتش تقاضا درباره رشته‌های مختلف تولید به بحث جداگانه‌ای نیاز است).

سایه روشن ۸۹

در سال آینده مسایلی از قبیل تعیین قیمت ارز، نرخ سود بانکی، تعرفه‌های ورود کالا، بسته بودن فضای کسب و کار، بالا بودن نرخ بیمه‌های تأمین اجتماعی، کاهش اشتغال (به علت خارج شدن واحدهای تولیدی حاشیه‌ای)، تأمین نقدینگی، فساد اداری (پرداخت هر نوع یارانه به فساد اداری کمک خواهد کرد)، کنترل قیمت‌ها و تعزیرات حکومتی همراه با بسیاری از عوامل دیگر که تصمیمات دولت بر آن تأثیر زیادی خواهد داشت، سرنوشت صنعت کشور را رقم خواهد زد. علاوه بر این عوامل، چند مسأله اساسی دیگر مانند بندهایی از قانون بودجه که به دولت اجازه می‌دهد صنایع واگذار

شده را مجدداً در اختیار گیرد، تحریم‌های شدیدتر بر علیه ایران، بزرگ شدن بخش اقتصاد نیمه‌دولتی و بالاخره قیمت تمام شده صنایع انحصاری در دست دولت مانند برق و آب و غیره که با ناکارآمدی و بهره‌وری پایین انجام می‌گیرد، هر یک بحث جداگانه‌ای را می‌طلبد که در آینده به طور تفصیلی باید به آنها پرداخته شود. ولی نکته مهمتری از هم اکنون به صورت آزره‌نده وجود دارد که باید به صورت اصولی به آن پرداخت و آن این است که همه دولت‌ها بدون استثنا، در پی اجرای عدالت اقتصادی برای افراد جامعه‌اند. همه آنها اذعان دارند که توسعه اقتصادی و بهبود وضع تولید کارخانجات، کلید حل معمای عدالت است و می‌تواند با ایجاد اشتغال و ارزش افزوده بیشتر به توانمندی اقتصاد کشور کمک نماید. آنچه این خواسته را محقق می‌سازد، داشتن یک استراتژی مشخص است که بر اساس سندهای بالادستی مانند سند اصل ۴۴ قانون اساسی و سند چشم‌انداز توسعه ۱۴۰۴ تنظیم شده باشد و همه دولت‌مردان خود را موظف به تبعیت از آن بدانند و تصور نکنند که همه چیز با شروع مسئولیت آنها آغاز می‌شود و آنها تنها دلسوزان اقتصاد و بهبود وضع کشورند و هر نوع بخواهند می‌توانند عمل کنند.

برای انجام چنین خواسته‌ای باید به کار گذشتگان احترام گذاشت و در پی اجرای اهدافی بود که در سند استراتژی توسعه صنعتی که متأسفانه ابرتر مانده است پایبندی نشان داد؛ کاری که امید می‌رود در رأس دیگر مسایل برای دولت قرار گیرد و از توانایی‌های عالمان اقتصاد در اجرای آن به صورت صحیح بهره‌گیری شود. ■

شکاف ۵ هزار میلیاردی

با چنین وضعی، پای در آستانه سال ۸۹ می‌گذاریم که قرار است در آن، یارانه‌ها حذف شوند. دولت بر اساس قانون هدفمندکردن یارانه‌ها ۴۰ هزار میلیارد تومان را در بودجه در نظر گرفته است که طبق قانون مزبور چنین رقمی مربوط به سال دوم اجرای قانون است و مجلس اعتقاد به تزریق ۲۰ هزار میلیارد تومان برای سال ۸۹ دارد که آن را سال اول حذف یارانه‌ها می‌بیند.

طبق قانون ۳۰ درصد از این مبلغ مذکور برای کمک به تولید در نظر گرفته شده است که از این میزان ۱۶ درصد به بخش صنعت تعلق می‌گیرد. اگر سال ۸۹ را سال اول اجرای قانون در نظر بگیریم، یارانه صنعت رقمی در حدود ۱۰۰۰ میلیارد تومان خواهد بود و اگر بنا به پیشنهاد دولت، سال دوم اجرای قانون در نظر گرفته شود به ۲۰۰۰ میلیارد تومان یارانه صنایع می‌رسیم، در حالی که هیچ یک از این دو مبلغ جوابگوی نیاز صنعت نیست. طبق محاسبه‌ای که انجام گرفته، اگر نفت را بشکته‌ای ۵۰ دلار برای سال ۸۹ در نظر بگیریم، صنایع موجود با بیش از ۶ هزار میلیارد تومان اضافه هزینه رویه‌رو می‌شوند که بسیار فراتر از ارقام بالا است.

بر اساس تصمیم دولت، وزارت صنایع و معادن موظف شده است تا نسبت به میزان کمک به صنایع، طرح لازم را تهیه نماید. بنا به گفته معاون وزیر صنایع و معادن، کارهای پژوهشی در این زمینه آغاز شده است، ولی بر اساس آنچه تاکنون اعلام شده است با یک مشکل اساسی دیگر رویه‌رو هستیم که به نظر می‌رسد دولت باز هم قصد آن دارد که به صنایع در دست خود کمک بیشتری ارایه کند.

یکی از مسایلی که تاکنون برای آن راه‌حلی ارایه نشده است، تأثیر حذف یارانه‌ها در ساختار حقوق و دستمزدها است. اگر طبق قانون کار قرار باشد در سال آینده بر اساس تورمی که در پیش است حداقل دستمزدها و سایر سطوح مزدی افزایش پیدا کنند، با در نظر گرفتن دیگر افزایش‌ها، هزینه‌ای به واحدهای تولیدی تحمیل می‌شود که آنها را از ادامه کار باز می‌دارد. از آنجا که رقابت با کالاهای مشابه خارجی که از طریق رسمی و غیررسمی وارد کشور می‌شوند، اجازه افزایش مناسب قیمت‌ها را نمی‌دهد این افزایش هزینه‌ها در بهای تمام‌شده کالا نمی‌تواند عیناً بر قیمت فروش انعکاس یابد. از سوی دیگر، قدرت خرید